

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XXI. évfolyam, 110. szám

2018/3.

Lehetőség

Az idén már nyolcadik alkalommal lesz tanyafejlesztési pályázat. Az Agrárminisztérium továbbra is fontos területnek tartja a tanyagondnoki szolgálatok támogatását és fejlesztését. Akinek még nincs ötlete, és egyszer sem pályázott, az most beszerezhet téli/nyári gumiabroncs szettet, utánfutót, GPS berendezést, vérnyomásmérő készüléket, ételszállító edényeket, fűnyírót, láncfűrész, fűkaszt, elektronikai és informatikai eszközöket (például mobiltelefont), gyermeküléseket, és a tanyán élők számára szervezhet színházlátogatást, kulturális programokat, kirándulásokat, családi napokat, csak hogy néhányat említsünk az ötletekből. Egyesületünk ebben az évben is indul a pályázaton saját fejlesztéseink, programjaink lebonyolítására, együttműködések kialakítására.

Ez az a lehetőség, melyet egy tanyagondnoki szolgálat sem hagyhat ki! A tanyán élők helyzetének javítása, a tanyagondnoki szolgálat jobbá tétele mindannyiunknak feladatunk. Sajnos az elmúlt évben nem volt annyi pályázó, hogy lefedjük az erre a területre elkülönített összeget. Az idén ne legyünk ugyanebben a helyzetben!

Jól tudjuk, hogy mára mennyire fontosak lettek a pályázatok. Sok egyesület vagy egyéb civil szerveződés csak ezek révén juthat anyagi forráshoz. Nem biztos, hogy világrengető dolgokat lehet megvalósítani az elnyert pénzből, de tisztában vagyunk vele, hogy mekkora örömet jelent a legegyszerűbb, legkisebb program létrejötte, vagy akár csak egy vérnyomásmérő ily módon való beszerzése is. Ezért is szeretnénk mindenkit biztatni, hogy induljon a tanyafejlesztési pályázaton, hiszen ez az egyetlen pályázati lehetőség a tanyagondnoki szolgálatok eszköz- és programfejlesztésére, amellyel a tanyai értékeket megőrizhetjük és segíthetjük a tanyai életmód hátrányainak leküzdését.

Cs. Z. K.

Ratkó József:

Zsoltár

*Az anyák halhatatlanok.
Csak testet, arcot, alakot
váltak; egyetlen*

*halott
sincs közülük; fiatalok,
mint az idő. Újra születnek
minden*

*gyerekkel; megöletnek
minden halottal - harmadnapra
föltámadnak, mire*

*virradna.
Adassék nekik gyönyörűség,
szerelmükért örökös hűség,
s adassék könny*

*is, hogy kibírják
a világ összegyűjtött kínját.*

Fotó: Szántó Áron

Tanyagondoki találkozó az ütemesen fejlődő Ballószögön

Akadnak megható pillanatok

Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok és Pest megye falugondnokságot működtető településeinek polgármesterei, jegyzői, intézményvezetői, falu- és tanyagondnoki találkoztak 2018. április 26-án Ballószögön, a Faluházban. A rendezvényen ezúttal is sokan voltak, a délelőtti előadásokat délutáni kikapcsolódás követte a közeli lovastanyán.

Ballószög néhány kilométerre fekszik Bács-Kiskun megye székhelyétől, Kecskeméttől. Csendes, nyugodt, tetszetős kistelepülés. Sokan a nagyvárosba járnak be dolgozni, de ennek ellenére minden fontos intézmény és szolgáltatás megtalálható a községben. Tíz évvel ezelőtt volt már itt falugondnoki találkozó, s aki akkor is részese volt a programnak, bizonyára szembe tűntek neki a közben történt változások.

Elsőként Somo gyi Lajos polgármester (*képünkön*) köszöntötte a jelenlévőket, majd a tanyagondnoki szolgálatról mondott néhány lelkesítő gondolatot.

Száma ra is egyértelmű, hogy embert próbáló feladatot vállalnak a munkatársai, akik tettekre szerségről és széles látókörükről egyaránt tanúbizonyságot tesznek napról napra. Azért is örül a ballószögi tanyagondnokok jelenlétének, mert így két férfival többen erősíthetik a hivatal csapatát.

A település első embere visszatért a múltba, Ballószög történetéről mesélt. Az első írásos emlékek a 14. századból származnak. A török hódoltság ideje alatt elnéptelenedett a terület, a lakosság Kecskemétre menekült. Sokáig pusztaság állt a helyén, az 1880-as években kezdték el a futóhomok megállítást, szőlőt, erdőt telepítettek. Ebben a misszióban Svájcban a környékre (Helvéciára) települő Wéber Ede fia, Wéber Aladár jeleskedett. Az ő nevéhez fűződik a ballószögi gyümölcskultúra és üveg-házi zöldségtermesztés meghonosítása. A települést főleg cselédek, kapások, iparosok lakták. A helység ütemes fejlődésnek indult, kiépült a vasút, lett posta, iskola, templom. Ballószög 1911. január elején 3500

hektáron terült el, lakossága folyamatosan emelkedik. A legutóbbi adatok szerint most 3698 lelket számlálnak, az utóbbi hat év alatt 1500-zal nőtt a létszám.

Ballószögön 260 vállalkozás van, évi 19 millió forint iparüzési adót fizetnek be. A mezőgazdasággal foglalkozók főleg kis- és középbirtokokon tevékenykednek. Egyre jelentősebb a turizmus és gasztronómia. Tizenhat civil szervezet működik a faluban, a polgárőrségtől kezdve a hagyományörzőkön, lovasokon át a környezetvédőkig sokféle területet képviselnek. Évente több kiemelkedő rendezvényt tartanak a ballószögiek, legtöbbször a szüreti fesztiválon jelennek meg. Az önkormányzati fejlesztések sokasága közül kiemelkedik a közvilágítás, az ivóvíz modernizálása, a játszótér létesítése, a térfelügyelő-kamera-rendszer kiépítése.

Ezt követően bemutatkozott a két helyi tanyagondnok. Boros Attila hentesként, sőt vőfélyként is ismert a környéken. Tanyagondnoki szolgálatát három éve végzi. Őszinte vallomást tett: amikor annak idején elődjét, Cseh

Imre bácsit látta a faluban közlekedni, nem gondolta volna, hogy hozzá hasonlóan neki is mennyire szerteágazó feladatokkal kell majd megbirkóznia. A kisbusszal napi 80-100 kilométert tesz meg, mindig más az úti cél. Gyakran segít a közlekedésben a védőnőnek, hiszen az újszülöttek közt külterületen élők is vannak, s ha nem tud kerékpárral nekivágni a határnak, a tanyagondnoki autót veszi igénybe. Mivel a faluban megszűnt a mezőri szolgálat, így a határban észlelt történésekről, úgymond jelzőrendszeri formában a tanyagondnok számol be a szolgálatot teljesítő rendőrnek vagy polgárőrnek. Boros Attila azt is kiemelte, hogy szinte baráti viszony van a település vezetői és tanyagondnoki között. Ugyanezt mondhatják el a környező falvakra vonatkoztatva, például a helvéciaiakkal évek óta segítik egymás munkáját, nincs olyan helyi rendezvény, ahol a másik fél ne venne részt.

Krausz Gábor nem az alföldi homokvidéken született, hanem a Börzsönyben, Diósjenőn. Kecskemétre jött tanulni a piaristákhoz, aztán el-

Cseh Imre, Boros Attila, Krausz Gábor tanyagondnokok

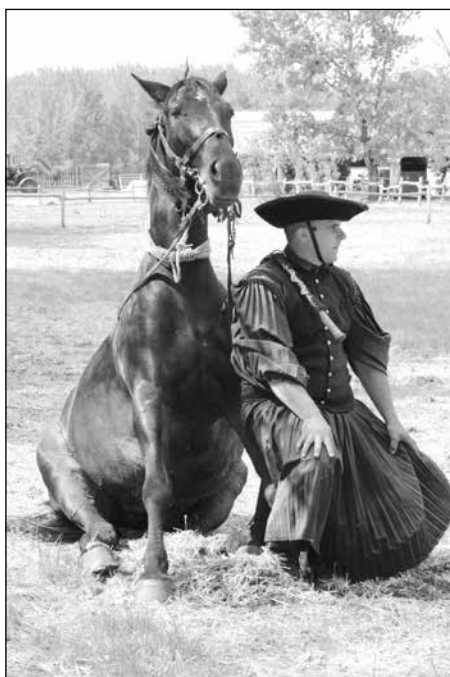

végezte az egri főiskolát. Pályafutását a „hírös városban” kezdte, majd a közeli Ballószögre került. Ennek már 22 éve. Több mint két évtizede a Faluház alapítványának ügyvezetője, úgy is mondhatnánk, a település mindenese, egyebek közt ő irányítja és felügyeli a közmunka programban részt vevők tevékenységét. Nem kis rábeszélésre, de elvállalta a tanyagondnokságot is, a májusi vizsgák letétele után a második körzetben kezdni majd meg misszióját. Elárulta, hogy nem bánta meg a döntését. Nagyon sokat jelentenek számára a megható pillanatok, amikor például azt látja, hogy az idős embereknek rajtuk kívül nincs más támaszuk és hálások minden kedves szóért. Egy magányos néni kutyája már akkor elindul felé, amikor meghallja az autómotor zúgását a dűlőutakon. Magával viszi a mosolygó arcokat, vagy a néha látott könnyeket.

A tanyagondnok segítő személy – ezt bizton állítja Krausz Gábor. Sosem nézi a munkaidő végét, a legkülönlegesebb kéréseket is teljesíti. Egyszer fél kiló szöveget vetetett vele valaki, meg sem próbálta lebeszélni róla, sőt segített megszögezni az ólajtót – mert oda kellett a szög. Igenis segíteni kell, még ha az nincs is benne a munkaköri leírásban. Ettől válik szerethetővé ez a hivatás és így lehet segítő személy bárkiből.

Ballószög sok helyi értékkel büszkélkedhet, a Faluházban éppen látható volt ezekről egy kiállítás. A találkozó résztvevői pedig érkezésükkor megkóstolhatták a híres hungarikumot, a kecskeméti barackpálinkát, majd később előadást is hallhattak a történetéről. Ugyanis Hajagos Csaba történész, a kecskeméti Katona József Múzeum történeti-néprajzi gyűjteményének vezetője Mi is az „aranyhomoki nyakolaj”? címmel sok-sok érdekességet felsorakoztatott a múltból. A közbeszédben a pálinkáról azt tartották: „Olyan a munkásemléknek ez az ital, mint órának a felhúzás, jobban megy tőle az ember”.

Már a 11. században, I. Géza idején folyt szőlőtermesztés a Duna–Tisza közeli vidéken, mi több, „égett bort” is készítettek. A török időkben Szulejmán is kapott belőle. Egy 1670-es híradás emlegeti a kecskeméti „Söprös Jánost” és az „égettboros asszo-

nyokat”, vagyis ekkor még szőlőből gyártották a különleges nedűt. A 18. századtól a görög kereskedőknek köszönhetően azonban már gyümölcsből főzték. A sárgabarack pedig az 1920-30-as évektől kezdve lett a legfőbb alapanyag. Ezt viszont az egész világon megkedvelték, VIII. Edward walesi herceg, angol trónörökös például két magyar szót tudott, ez pedig a „bárack” és a „pálinka” volt – hektószámra rendelt belőle. Elhíresült bölcsessége a kecskeméti „füttyölős” barackpálinkáról: „Szódaival jobb, mint a whisky, teában jobb, mint a rum”. Hajagos Csaba azt is elmondta: a kecskeméti múzeum gyűjteményében számos pálinkával kapcsolatos tárgy

található. A butellák például különös módon Biblia-formájúak, azért, hogy kis helyen is elférjenek. Így az egyik zsebben pálinkás butella, a másikban Biblia lapult.

Lantos Gergely, a Földművelésügyi Minisztérium főosztályvezető-helyettese a Tanyafejlesztési Program 2018-as aktualitásait és menetét osztotta meg a hallgatósággal. Május végéig írják ki a pályázatokat, egy hónap áll rendelkezésre a benyújtásukra, szeptember-októberben lesz az elbírálás, november-decemberben pedig a szerződéskötés. További információkat a hamarosan induló új kormányzati honlapon is be lehet majd szerezni. A minisztérium külön együttműködést kíván kötni a tanyagondnoki szervezetekkel.

A délutáni program a faluközponthoz közeli Melegedő tanyán zajlott. A zöld füves oázis közepén nádtetős épület áll, előtte fából faragott „betyárfej”, hátul ikerkemeny. A lovaskarám sejteti, itt lovasbemutatókat is szoktak tartani. Erről a tanyagondnoki találkozó résztvevői sem maradtak le, tartalmas műsorfolyamat láthattak a csikósok és a parancsaiknak engedelmeskedő lovak jóvoltából. Legnagyobb tetszést a „puszta ötös” aratta, de azok még maradandóbb élménnyel térhettek haza, akik vállalkoztak arra, hogy felülnek a ló hátára és tesznek egy tiszteletkört. Az ostorok pattogása, a lovak vágtagása még sokáig elven emlék marad, amint a bőgatyás legények tehetségét is elismerés illeti.

Borzák Tibor

Nyáron indul a Tanyafejlesztési Program

Érdemes benyújtani pályázatot

Idén nyolcadik alkalommal hirdetik meg a Tanyafejlesztési Programot, mely közvetlenül és közvetett módon is a tanyai lakosok életszínvonalának javítását tűzi ki célul. A teljes mértékben hazai forrásból finanszírozott program a tanyai életmód hátrányainak leküzdését, a tanyai gazdálkodás megmentését, megújítását, a gazdálkodási feltételeik megerősítését, az új tanyagazdaságok indítását szolgálja, hogy mindezzel megőrizze a tanyás térségek sajátos értékeit.

A Tanyafejlesztési Program alapvetően kétféle módon nyújt támogatást. Közvetett módon helyi közösségek számára kiírt pályázat keretében. Erre önkormányzatok, civil- és egyházi szervezetek nyújthatják be elképzeléseiket. Közvetlenül pedig a tanyagazdák, illetve tanyai lakosok számára kiírt felhívás szerint egyénileg beküldött forrásigénylés alapján.

A program keretében nyújtott támogatás 2018. évi igénybevételeinek feltételeiről szóló rendelet jelenleg áll kidolgozás alatt az Agrárminisztériumban. Ennek megjelenése június elejére várható. Az idei évi pályázati felhívásokat ezután hirdetik meg. A minisztérium előzetes tájékoztatása szerint az előző évekhez hasonlóan idén is három pályázati felhívást jelentetnek meg az előzőekkel közel azonos tartalommal. A támogatható tevékenységek struktúrájában és a jogosultsági feltételekben várhatóak változások.

Az önkormányzati típusú, helyi közösségek számára kiírt pályázati konstrukció keretében a települési és térségi fejlesztések támogatására meghirdetésre kerülő célterületben minden előző évben is támogatható tevékenység megtalálható lesz négy intézkedés köré csoportosítva.

A Tanyafejlesztési Programon belül továbbra is fontos területnek tartja a Minisztérium a tanyagondnoki szolgálatok támogatását és fejlesztését. Ezen belül a gépjárműbeszerzés kivételével a szolgálatok tevékenységeinek széles körének fejlesztésére lehet majd pályázni. Téli/nyári gumibroncs szett, utánfutó, GPS berendezés, vérnyomásmérő készülék, ételszállító edények, fűnyíró, láncfűrész, fűkasza, elektronikai és informatikai eszközök, gyermekülés, csak hogy néhányat említsünk a lehetőségek tárházából. (Arról sajnos továbbra sincs információ, hogy gépjárműbeszerzésre mikor és milyen forrásból nyílik legközelebb lehetőség.) Emellett idén is lehetőség nyílik a tanyagondnokokat összefogó civil szervezetek saját fejlesztéseinek, programjainak lebonyolítására, együttműködéseik kialakítására.

A tanyai életet és gazdálkodást segítő szolgáltatások között támogatható lesz az ivóvíz vizsgálatok, az egészségügyi szűrő vizsgálatok, képzések lebonyolítása, a nyitott tanyagazdaságok hálózatának szervezése, az idegenforgalmat segítő szolgáltatások fejlesztése.

A tanyasi közösségi ház kialakítása alkalmas lehet akár egyfajta tanyasi gondozási központ, szolgáltató hely működtetésére is. A tanyai életet és gazdálkodást segítő infrastrukturális fejlesztések során lakó- és vagyonbiztonsá-

gi eszközök, rendszerek szerezhetőek be, szigetüzemű közvilágítás építhető ki. Az egyéni típusú, tanyai lakosok, tanyagazdák számára kiírt pályázati konstrukcióban két célterületet, azaz két pályázati felhívást jelentetnek meg.

A tanyagazdaságok indítása és fejlesztése célterület jelentős változása az előző évhez képest, hogy kizárólag a 6000 standard termelési érték alatti gazdaságok nyújthatnak be támogatási igényt. Az ennél nagyobb mérettel rendelkező, 6000 STÉ-t elérő, illetve meghaladó tanyagazdaságok 2018-ban kizárólag a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázati felhívások útján, uniós pályázati források megszerzésével tudnak beruházási típusú fejlesztéseket megvalósítani. Az azonban nem változik, hogy a pályázat benyújtására jogosultak a Tanyafejlesztési Programból sokféle tevékenységet valósíthatnak meg. A tanyai lakóépület felújítása, gazdasági épületek felújítása/építése; gazdálkodási gépek, eszközök fejlesztése, beszerzése; karám, kerítés létesítése, felújítása; állattállomány kialakítása, szaporító anyag vásárlása; tanyai termékek feldolgozását biztosító feldolgozó kapacitások fejlesztése; tanyagazdaság energetikai megújítása (villamos energia fejlesztések kivételével); tanyai lakó- és vagyonbiztonsági eszközök, rendszerek beszerzése mindmind támogatható idén is.

Továbbra sem kell a tanyán élőknek feltétlenül mezőgazdasági tevékenységet folytatniuk ahhoz, hogy lakhatási körülményeiken javítani tudjanak. A III. célterület keretében magánszemélyek pályázhatnak a tanyák lakóépületének felújítására, valamint lakó- és vagyonbiztonságot szolgáló egyéni fejlesztések (eszközök, rendszerek, valamint a biztonságot fokozó kommunikációs eszközök beszerzése, telepítése) megvalósítására.

Fontos tudni, hogy a tanyai lakóépület felújítása keretében itt nincs lehetőség villamos energiához, ivóvízhez, valamint szennyvíz-kezelés és elhelyezéshez kapcsolódó fejlesztések kivitelezésére. Az ilyen típusú fejlesztéseket 2017. óta a Vidékfejlesztési Program Tanyák háztartási léptékű villamos energia és vízellátás, valamint szennyvíz-kezelési fejlesztései (VP6-7.2.1.4-17) című pályázati felhívása keretében lehet megvalósítani.

Az Agrárminisztérium idén is tervezi a mintaprogramok támogatását. 2018-ban „szőlészeti és borászati kultúra elterjesztését szolgáló mintaprogramok” megvalósítására tudnak az önkormányzatok pályázni.

A minisztérium munkatársai szerint a pályázók most is számíthatnak a tanyai lakosság ügyfélbarát támogatására, a pályázói részről felmerült igények beépítésére. A visszajelzések alapján próbálnak megoldást találni a pályázatok benyújtásával, a felhívások forráskimerülés miatti gyors lezárásával kapcsolatos anomáliákra. Mérlegelik a lehetőségét annak, hogy a felhívások lezárását a rendelkezésre álló források 300 százalékos leigénylésénél határozzák meg. A fejlesztések megvalósítását minden felhívás esetében 2019. április 30-ig kell befejezni.

Tóth Márta

Hírek

VERSENYFELHÍVÁS

A Bács- Kiskun Megyei Baleset- megelőzési Bizottság és a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete meghirdeti a Falugondnokok négy keréken elnevezésű közlekedéismereti versenyt, amely 2018. június 20-án, szerdán 10 és 16 óra között lesz Kiskunhalason.

A verseny célja: a KRESZ-t már jól ismerő, rendszeresen gépjárművel közlekedő számára egy magasabb szintű megmérettetés lehetőségének megteremtése, balesetmentes közlekedésük elősegítése. Továbbá olyan ismeretanyag átadása, mely a versenyzők hasznára lehet a helyes, és jogvédő közlekedési magatartás kialakításában.

A versenyre három fős csapatok nevezhetnek. A csapat mindhárom tagja B kategóriás elméleti KRESZ-tesztlapot tölt ki, majd a csapatból egy fő személygépkocsival, vizsgabiztos jelenlétében a forgalomban közlekedik, egy fő kerékpárral közlekedve, ügyességi akadálypályán (szlalom, rázópad, tárgyáthelyezés, lengőkapun történő áthaladás, „fésű”, sarokfordító) bizonyítja rátermettségét. A csapat további tagjai ittasságot szimuláló szemüvegben hajtanak végre versenyfeladatot. A versenyzőknek továbbá számot kell adni gépjármű-vezetéstechikai tudásukról, valamint elsősegély-nyújtási ismeretekből is. A részvétel feltétele az érvényes B kategóriájú vezetői engedély megléte, illetve a kerékpározni tudás. A vezetés megkezdése előtt alkoholszondás vizsgálat is zajlik.

A verseny díjazása: összesített elméleti, és gyakorlati eredmények alapján az 1-2-3. helyezett csapat minden tagja tárgyjutalomban részesül, valamint az egyéni legjobbak különdíjban. A versenyre 2018. június 4-ig lehet nevezni.

Újabb képzés. 2018. május 28-án új falu- és tanyagondnoki képzés indul 28 fővel Kecskeméten. A résztvevők hét megyéből – Bács-Kiskun 2 fő, Békés 2 fő, Csongrád 1 fő, Jász-Nagykun-Szolnok 2 fő, Pest 5 fő, Baranya 13 fő és Tolna megye 3 fő – érkeznek.

Segítők továbbképzése

Tanyasegítők – A falu és tanyagondnoki munkáról szociális területen dolgozóknak című továbbképzés valósult meg Kecskeméten 9 fő részvételével, 2018. március 27. és 2018. május 24. időszak alatt. A képzés célja az volt, hogy a segítők képesek legyenek elhelyezni a tanyagondnoki szolgálatot a szociális szolgáltatások rendszerében, ismerjék meg a kistelepülések, tanyák sajátosságait, a falvakban és a tanyákon élő emberek jellemzőit, illetve a segítő munka hátterét, alapvető etikai szabályait, ismerjék meg a munkához

szükséges törvényeket, rendeleteket, legyenek képesek az együttműködésre, sajátítsák el a falugondnoki dokumentáció vezetésének alapjait. Tudjanak hiteles és meggyőző információkat nyújtani a hozzájuk fordulóknak a segítség különböző formáiról és lehetőségeiről, a saját ellátási területükön lévő, és megtalálható szolgáltatásokról, intézményekről. Legyenek képesek a tanyán élő emberekkel kapcsolatot teremteni és tartani, a mindennapi problémákat felismerni és közvetíteni, az ügyintézésben segíteni.

Sikeresen vizsgáztak

2017. november 20-án indult 25 fővel (Bács-Kiskun, Békés Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok és Baranya megyéből) az a falu- és tanyagondnoki képzés, amelynek résztvevői – egy fő kivételével – 2018. május 17-én vizsgáztak Kecskeméten. Egy falugondnok hiányzása túllépte a megengedett óraszámot, neki pótolni kell az elméleti képzési hetet, és utána, a következő képzésben lévő csoporttal, 2018. augusztus 23-án fog vizsgázni.

Meghívó szakmai műhelyre

Szeretettel hívjuk és várjuk az EFOP-5.2.2-17-2017-00004 Falugondnokság határok nélkül – A falugondnoki szolgáltatás megújításának lehetőségei hálózati együttműködések által című pályázat keretében 2018. június 4-én, hétfőn 10 órától Szentkirályra, a Művelődési Házba (6031 Szentkirály, Kossuth Lajos u. 16.), A falu- és tanyagondnokságban a különféle szolgáltatások megléte és hiánya. A falu- és tanyagondnokság finanszírozási kérdései címmel megrendezendő szakmai műhelyünkre.

Program:

- Szentkirály és a tanyagondnoki szolgálatok bemutatása – Szabó Gelért polgármester
- A Falugondnokság határok nélkül pályázatbeli kutatásról – Schwarcz Gyöngyi osztályvezető, Nemzetstratégiai Kutatóintézet
- A falu- és tanyagondnokságban a különféle szolgáltatások megléte és hiánya – fórum
- A falu és tanyagondnokság finanszírozási kérdései – fórum
- Ebéd és baráti beszélgetés
- A szentkirályi tájház megtekintése

Kérjük, legyenek a vendégeink!

Tavaszi látóút Szabolcs-Szatmár-Bereg megyébe

Csodák a keleti végeken

Móricz Zsigmond írta: „Milyen boldog vagyok én, hogy itt szülehettem, hogy én innen vittem magammal a nyelvet, az érzéseket s talán az erőt az egész magyarság öntudata elé.” A jeles író szülőházát is megnéztük idei első látótúntunkon. Ezúttal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében jártunk.

Március 23-24-25-én került sor tavaszi utazásunkra. Az egy héttel korábbi (késői) tél még jócskán éreztette hatását, legalábbis a hőmérsékletet illetően. Elkelt a téli kabát, bélelt bakancs, pedig egy hét múlva már a húsvétot készültünk ünnepelni. Szokás szerint Kecskeméten gyülekeztünk kora reggel, hogy aztán együtt keljünk útra az ország távoli csücskébe. A megszokott csapat, a szinte kötelező jó hangulat adott volt, a hideget pedig megpróbáltuk némi „belső fűtéssel” kompenzálni.

Utunk első állomása a tiszadobi Andrássy-kastélymúzeum volt. A száj-hagyomány szerint Erzsébet királyné látogatására épült kastély már kívülről nézve is varázslatos. Négy bejárata a négy évszakot, 12 tornya a 12 hónapot, 52 szobája az év 52 hetét, 365 ablaka az év 365 napját szimbolizálja. Csodálatosan szép, gondozott park közepén állva magasodik a környék fölé. Az északi homlokzat alatt középkori liliomot rajzolva hatalmas sövény-labirintus látható. Belül a szebbnél

szebb 19. századi bútorok, festmények, csillárok, gyönyörű kályhák, velencei tükrök kápráztatják a szemet. A kastélyt az idők folyamán többször kirabolták, a műkincseket megsemmisítették, széthordták. A II. világháború után román hadikórház, majd az 1950-es évektől gyermekváros kapott helyet itt, mely 2007 óta új, modern épületbe költözött, s ezután kezdődhetett a felújítás, a valamikor volt főúri pompa visszaállítása.

Mivel a látóút elsődleges célja, hogy az ország más részeibe ellátogatva a helyszínen tapasztaljuk, lássuk meg, hogy ott hogyan zajlik a falu- és tanyagondnoki munka, most is jelentős rész jutott a programban a távoli településeken élő és dolgozó kollégákkal való találkozásnak, falujukkal, városukkal való megismerkedésnek.

Balkányban Kékesi József tanyagondnok várt bennünket. Kalauzolásával felkerestük Perkedpusztát, ami az ottani fogalmak szerint „a tanya”. Dél-alföldi szemmel nézve inkább majornak, vagy tanyaközpontnak mondanám, hiszen 330 lakossal

nem hasonlít arra, amit mi ismerünk tanyaként. Ilyenből 24 található Balkány közigazgatási területén, a légvonalban mintegy 26 km átmérőjű területen. A tanya meglehetősen régen épült, lelakott épületeivel, a korábban almaválogatóként üzemelő, de már nem működő teleppel igen lehangoló képet mutat. Munka lenne, de munkaerő nincsen. Részben az előregedés, részben az elvándorlás miatt. A fiatalok az ország nyugati felébe, vagy külföldre mennek innen is. Nemrégiben még a bolt is bezárt, mert nem volt gazdaságos nyitva tartani. Almaültetvények sokasága látható, mely a következő napokon is mindig visszatérő látványként kísért minket.

A városba visszatérve megtudtuk, hogy Balkány 6400 fős kisváros, ahol egyaránt működik katolikus, református és görög katolikus egyház, van három óvoda, általános- és középiskola. Három tanyagondnoki szolgálat van, mégpedig a református egyház-kezség fenntartásában. Így hát felkerestük a Gondozási Központot, ahol az intézmény igazgatója mutatta be tevékenységüket. Mint megtudtuk: a nappali ellátás minden területén jelen vannak, kivétel a bentlakásos ellátás, amire szintén lenne igény, és dolgoznak is rajta, hogy megvalósulhasson ez is. Nagyjából 2000 ellátottjuk van, 51 embernek adnak munkát a városban.

Az iskola ebédlőjében elköltött ebéd után Vajára indultunk, ahol a Vay várkastélyt kerestük fel. A 17. században épült kastélyban II. Rákóczi Ferenc is járt. A kastély szépen berendezett, a szobák és termek bútorzata, valamint a festmények különleges hangulatot teremtenek. Az épület szomszédságában álló református templom mellett sem mehettünk el csak úgy, és a bátrabbak felkapaszkodhattak a toronyszintekre is, ahol állandó kiállítások, legfeljebb a harangtoronyban remek kilátás várt ránk. Balkánytól kísértőnkül szegődött kedves vásárosnaményi kollégánk, Bereczki Lajos, aki a továbbiakban velünk tartott, és számtalan adalékkal, információval, adomával gazdagította ismereteinket. Ez a nap Vásárosnaményban ért

véget, a Hunor szálló és étteremben vacsorával, illetve a szállás elfoglalásával.

A szombati reggeli után meglepetés várt ránk a szállodában, hiszen mint megtudtuk, a szálloda tulajdonosa szenvedélyes vadász, aki a világ távolabbi részein is hódol e nemes elfoglaltságnak. Természetesen számtalan vadásztróféával rendelkezik, amelyekből állandó vadászati kiállítást nyitott a szálló legfelső emeletén. Különböző hang- és fényeffektusok segítségével mutatják be négy kontinens vadásztróféit, távoli tájak élővilágát. Egyébként a szálloda egészen végigvonul a vadászat és a természet szeretetének szellemisége, például bizonyos szobák egy-egy vad nevét viselik, ezzel is erősítve az autentikus hatást. Programunk a vásárosnaményi Tomcsányi-kastélyban berendezett Beregi Múzeum kiállításainak látogatásával folytatódott. Történeti és régészeti anyaga több ezer év kincseit foglalja magában, páratlan gazdagságú néprajzi gyűjteménye 700 darabos hímes tojás, 700 darabos kerámia, 800 darabos öntöttvaskályha gyűjteményt is magában foglal.

A ragyogó napsütésben kézenfekvőnek tűnt, hogy szétnézzünk a közeli Gergelyugornya „Aranypartján”, ami Vásárosnaményhoz tartozó üdülőterület. Itt található a Tisza egyik legkedveltebb szabad strandja, vízi vidámparkkal, nyáron fesztiválokkal, koncertekkel. A téli hidegben kihalt vízitelep a szegedi „Sárga” üdülőtelepre emlékeztetett. A Tisza és a Szamos összefolyása is itt látható. A Tisza folyását követve Tivadar (itt Gönczi Lajos a falugondnok) község következett,

ahol az árvízvédelmi töltés, a református templom és a Tisza bemutatóház kínált látnivalót, és megkóstoltuk a Szatmárban mindenhol termő „nem tudom” szilvából készült pálinkát. A Fehérgyarmaton elköltött ebéd után Darnó (165 lakos), majd Kisnamény (311 fő) községekbe utaztunk tovább. Mindkettő aprófalú. Mindkét helyen a polgármester, falugondnokok, illetve intézményvezető fogadott bennünket. Rengeteg kérdésre kaptunk választ. Hasonló gondokkal küszködnek, de töretlen tenni akarással, empátiával, fáradtságot nem ismerve győzik le napról napra az akadályokat. Közmunka, kevés pénz, pályázatok, kisebbségi többség, csak az önkormányzat a munkaadó, előregedés, hatalmas igény a segítségre, tervek, álmok. Szíves fogadtatás, szíves látás, oldott, jó hangulatú beszélgetés jellemezte a látogatást mindkét helyen. Darnón a többi mellett frissen sült túrósbatyu, Kisnaményban a hagyományos szabolcsi töltött káposzta várt kóstolásra.

Vasárnap a Bíró Miklós darnói polgármester (volt falugondnok) ajánlására a Nagygéci Nemzeti Emlék hely látogatásához. Nagygéc Csengersima településrésze, egykor önálló falu, mely a 20. század második felében, az 1970-es nagy árvíz következtében elnéptelenedett. Újjáépítését árvízvédelmi okból nem engedélyezték. Református templomát 2004-ben kezdték felújítani, valamint egy kilátó és egy látogatóközpont is épült. A közel kéthektáros Emlékparkban őshonos Kárpát-medencei gyümölcsfák ligetében 200 emlékoszlopon Kárpát-medencei települések üzennek az utókornak. Körülbelül 3000 település

küldte el üzenetét. Az oszlopok között sétálva legtöbbször meg is találtuk a saját településünk által fontosnak vélt gondolatot. Felemelő érzés, rengeteg értékes, tanulságos idézet csábít a sétára. Egész nap lehetne olvasni, töltökezni a sok bölcsességgel. Többször elhatároztuk, hogy családjainkkal is megismertetjük ezt a helyet. A kilátó Makovecz Imre tervei alapján épült.

Tiszacsécsére indultunk tovább, ahol a Mórícz Zsigmond Emlékházat kerestük fel. Mint minden faluban, itt is benéztünk a református templomba. A középkori templomoknak olyan sűrű hálózata maradt fenn, amely hazánkban egyedülálló. A kisméretű templomok a mellékük épített fa harangtornyokkal, kazettás mennyezetekkel, faragott szószékekkel, freskókkal őrzik a középkor hangulatát. Nyírbátori ebédünk után a Báthory-kastélyt szeretnénk volna még megnézni, de vasárnap lévén sajnos nem tartott nyitva. Ezután ketté vált csapatunk, a bátrabbak felfedező útra indultak a városban, a többiek inkább pihentek a hosszú hazaút előtt.

Ismét sok érdekes élménnyel, látnivalóval, találkozással, ismerkedéssel gazdagodva tértünk haza. Ezeken felül nem elhanyagolható az a tény sem, hogy szívesen töltjük egymás társaságában az időt, hiszen mint mindannyiszor, most is megállapítottuk, hogy egymástól, egymás tapasztalataiból tanulunk a legtöbbet. S hol lenne erre jobb alkalom, mint együtt utazva, együtt részesülve új élményekben. Köszönjük a szervezőknek, a kecskeméti csapatnak, akik nélkül mindez nem jöhetett volna létre.

Vidácsné Lukucz Éva

Kiskunfélegyházán fórumot tartottak az új tanyagondnokok Már négyen járják a határt

Kiskunfélegyházán 2008 óta dolgoznak tanyagondnokok két körzetben. Nagy szükség volt még több szolgálat kialakítására, ezért 2017-ben két új körzettel bővült a ellátási kör. Az új kollégák, Boda Jánosné és Pintér Jenő április 12-én fórumra hívta mindazokat, akik igénybe vették a munkájukat, vagy a későbbiekben szeretnék, hogy a tanyagondnokok segítsék mindennapjaikat. Az aranyhegyi közösségi teremben, illetve a Selymesért Egyesület székházában szép számmal gyűltek egybe az érdeklődők. Ez utóbbi fórumon elhangzottakból idézünk.

Molnár Tibor Józsefné, a Selymesért Egyesület elnöke:

– Köszönöm a városvezetésnek és a képviselő testületnek, hogy figyelmét ráirányította a selymesi tanyagondnoki szolgálat fontosságára. Szeretném megköszönni a város, a megye és az országos szervezetek vezetőinek a támogatását és azt, hogy soraikban üdvözöltek minket. Biztosan mindannyian elgondolkodtunk már azon, mit jelent nekünk a tanyagondnoki szolgálat. Mi az elmúlt egy évben ismerkedtünk meg ezzel. Minden ember annyit ér, amennyi szeretet van benne. Mindenkinek jól esik az embertársi odafigyelés, vagy megköszönni a másik ember jószágát, szeretetét. Szükségünk van rá! Tudni azt, és érezni, hogy fontos a másik ember. Hatalmas igazság van abban, hogy a boldogságunkat magunk rakjuk össze, amely tartalmaz életből és bizony pozitív érzelemből áll. Ki tudom mondani a másik embernek: „Te olyan jó vagy!”

– Ha csak a jelenlegi pillanatokat világítanánk meg, akkor nem értenénk, miért kell segíteni a másik embernek, akár csak egy jó szóval. A beteg ember is kellemes társaság, tele emlékekkel, intelligens, kitűnő modorú, és tisztában van a betegségével. Csak a meghallgatásukkal is megkönnyíthetjük a rossz emlékeket. Így életük új értelmet nyerhet. Az ember fiatalon, egészségesen nem figyel az időre. Aztán eljön az a pillanat, amikor megértjük, hogy nem

így van. Sajnos, sokan ülnek otthon és intézményekben megkeseredve, magányosan. Valamennyien szeretnék, ha észrevennék őket.

– Úgy gondolom, hogy az elmondottakhoz szorosan kapcsolódik a tanyagondnoki szolgálat is, hiszen szerethető emberekkel találkozunk, akik nem rombolják szét az életben küzdelmesen megtalált harmóniát. Nem unhatjuk meg a szeretést, a munkát, mert amióta világ a világ, mindig ez volt és lesz a dolgunk. Az összetartozásért küzdeni kell, mert nem tudjuk, milyen irányba lökdös az élet, milyen utat jelöl ki. Meggyőződésem, hogy csak úgy vagyunk képesek állni az élet összes csapását, viharát, ha biztonság vesz körül bennünket. Szeretném hinni, ha hibázunk is, a megbocsátásra mindig készen állunk. Mindannyian tudjuk, hogy a családnak van a legnagyobb ereje, de a megtartó közösségre mindenkinek szüksége van. Mindezt úgy, hogy megtartom a hitet, reményt és a szeretetet.

Boda Jánosné is jól ismeri körzetét, könnyedén teremt kapcsolatot mindenkivel:

– Én 2017 áprilisában kaptam meg a IX. körzetet. Félve indultam

az ismeretlenbe. Minden reggel 8 órától jártam a selymesi dülöket, tanyákat, tanyavilágot. Mindenki meghallgatott, amikor elmondtam a szolgáltatásunk lehetőségeit. A felmérések alapján már sokan várták ezeket a lehetőségeket. Jelenleg 74 emberről gondoskodom, közülük 43 személyt napi, heti, havi rendszerességgel viszek ellátásokra és a különböző szolgáltatásokra, kulturális rendezvényekre, kirándulásokra. A személygépkocsi – amit használok – igen jól bírja a terepjárást. A feladatok és a munkám végzéséhez a hivatalkától, az intézet vezetőségétől, a mezőri szolgálattól és a kollégáimtól is sok segítséget kaptam.

– Már korábban is, körülbelül 20 éve a Haleszi Gazdakör Egyesület

tagjaként részt vettem a különböző közösségi munkákban, ahol rendszeresen törődtem az idősekkel és tartottam a kapcsolatot velük. Vittem őket rendezvényekre: karácsonyi ünnepségekre, idősek karácsonyára, nyugdíjas találkozóra és szerepet vállaltam az ajándékcsoomagok kiosztásában. Amikor a tanyagondnoki állást meghírdették, pályáztam rá. Azt csak utólag tudtam meg, hogy miért engem választottak. Ebben szerepet játszott a korábbi évtizedes karitatív tevékenységem, a jó helyismeretem, és az, hogy abban a közösségben élek, ahol a munkámat kell végezni. Az emberek kezdetben félve kerestek, de ma már megszokottá vált a szolgáltatás.

– Napi rendszerességgel szállítók ellátottakat az orvoshoz, ez lehet időpontos szakrendelés, háziorvos, vérvétel. Mindennap segítek bevásárolni a mozgássérült, egyedül élő embereknek. Ezt nagyon várják, mert csak így van kapcsolatuk a várossal és a külvilággal. Ők döntenek el, hogy

mire van pénzük és szükségük. Az ilyen bevásárló napok nagy boldogságot okoznak az idősebbeknek. Havonta vannak kérések, akik szeretnék meglátogatni a rokonokat, barátokat, rég nem látott családtagjaikat. Megbeszélünk egy időpontot, hogy mikor viszem őket és mikor jövök értük. Szoktunk menni szociális intézményekbe látogatóba, addig én egy másik bevásárlást intézek el. Heti rendszerességgel megyek olyan ellátottakhoz, akik ritkábban igénylik az ellátást. Ha kéri, elviszem őket a katolikus templomba misére, vagy a halottaikhoz a temetőbe. Ilyenkor mindig könnyes lesz a szemük, hogy ilyet is megteszek nekik. Hetente kapunk a Máltai Szeretetszolgálattól adományokat, például kenyeret, péksüteményt, gyümölcsöt, zöldséget. Ezeket szétosztom a szegényebbek között. Mindenki örül a legkisebb morzsának is. A gyerekszállítás nem jellemző, mivel a szülők megoldják. Pillanatnyilag egy kislányt kell szállítanom, őt is csak hazafelé.

– A napi teendőkön kívül még nagyon sok apró teendőm van: hivatalos ügyek, postai befizetések, időpontok, beutalók kérése, vagy információk begyűjtése, átadása, árucseré lebonyolítása, ebédszállítás. Az intézet minden ünnepséget megrendez (például a farsangot, nőnapot, anyák napját, május 1-jét, idősek karácsonyát), ilyenkor behozom a tanyáról az érdeklődőket. Akkor is fel szoktam keresni az egyedül élőket egy beszélgetés erejéig, ha erre külön nem kérnek.

Csörszné Zelenák Katalin a fórumon azt is kihangsúlyozta, hogy a tanyaszolgálattal Kiskunfélegyháza nem kötelező feladatát vállalt fel, mégis példaértékűen működteti. A munkatársaknak irodahelyiséget bocsátottak rendelkezésükre, hogy mindig elérhetőek legyenek, és ami még ennél is fontosabb, autókkal is ellátták őket, amelyekkel nap mint nap járják a külterületet, és mindig ott tudnak lenni, ahol a legnagyobb szükség van rájuk.

Kishegyesi közösségteremtő

Zsidai Erzsébet a közelmúltban Kishegyes díszpolgára lett. 1961. május 13-án született Kishegyesen. Tizennégy éves korától majd' húsz éven át tagja volt a kishegyesi Egység Női Kézilabda Klub első csapatának, évekig kézilabdázott a Vajdasági Minőségi Kézilabda Ligában, sőt volt idő amikor edzőhiány miatt edzőként is irányította a csapatot. 1983 és 1991 között fordított és írogatott a Kollár Lajos szerkesztette Községünk című tájékoztatósi lapnak. 1992-től napjainkig a Köztársasági Földhivatal kishegyesi ingatlan-nyilvántartási hivatalában dolgozik.

Független jelöltként indult a kishegyesi helyi közösségi választásokon, így 2002-2006 között a HK végrehajtó bizottságának elnöke volt. 2002-től szerkesztőségi tagja a kishegyesiek lapjának, a Szó-Beszédnek. 2002 októberében, 10 alapító taggal elkezdte munkáját Nők Kishegyesi Fóruma, melynek azóta

elnöke. Zsidai Erzsébet együttműködve a Caritassal, a községgel és az ügyet támogató politikusokkal Kishegyesen bevezette a házi ápolási

szolgálatot és a falugondnoki szolgálatot, melyek idővel kifejlődtek a község egész területére. Az elmúlt években sok rászorult embernek tudtak segíteni, és jelenleg is minden nap élvezhetik ezen szolgálatok előnyeit a kishegyesiek.

Elnöksége ideje alatt számtalan programot szerveztek időseknek, gyermekeknek, a falu népének, igyekezve ezzel is összetartani a közösséget. Ott vannak és aktívan részt vesznek sok női rendezvényen szerte a Vajdaságban, ezzel is hozzájárulva Kishegyes hírnevéhez. A magyarországi testvérszervezetekkel is gyümölcsöző kapcsolatokat ápolnak.

Zsidai Erzsébet tevékenységével kiemelkedően hozzájárult Kishegyes fejlődéséhez, hírnevének öregbítéséhez, magatartásával eredményesen elősegítette a település anyagi és szellemi értékeinek gyarapítását.

Sosem áll meg az élet

A külterületi falopások és a tanyák kifosztása azok a fogalmak, melyek alig ismertek Újszilvás lakói számára. A községben ugyanis évek óta jól működő rendszer biztosítja, hogy a tanyasi emberek is biztonságban éljék mindennapjaikat.

– Szinte nulla. Ezzel a számmal egyenlő nálunk a falopások, és általában a tanyákon történő lopások és betörések száma – jellemezte szolgálata közben a község külterületi adatait Boda András tanyagondnok.

A szakember e területen már ötödik éve áll a falu szolgálatában. Úgy véli, szerencsés helyzetben van, ha a rend fenntartásáról van szó. Mert mint elárulta, rendkívüli csapat áll mögötte.

– Közel ötszázan köthetőek nálunk a külterületekhez, ez a szám nagyjából százhatvan ingatlant fed le. Korábban harminc évig kézbesítő voltam, így elég sokat tudok már a faluról. Ha eltűnik egy darab fa az egyik udvarból, azt is észreveszem – mosolyodott el.

A gondnok szerint, ha gyanús eset szemtanúi lennének, szinte borítékolt a kemény fellépés.

– Próbálkozások persze itt is vannak a különféle cselekményekre, de a tapasztalat mégis az, hogy ide már a fatolvajok sem mernek jönni. A szomszédos településen például olyan hírünk van a garázdák körében, hogy Újszilvással semmi esetre sem szabad kezdeni. Olyan típusú emberek dolgoznak ugyanis nálunk, akik „nem félnek a saját árnyékuktól”... – utalt mezőőr kollégái határozott fellépésére András.

– Nagyon ritka az a rendszer, ami a faluban működik. Itt három mezőőr felváltva, éjjel-nappali szolgálatban végzi a kül- és belterületek megfigyelését – taglalta. S elmondta

azt is, munkájuk alapvető eleme, hogy a helyiek bizalommal forduljanak hozzájuk.

– Ha az emberek illetékteleneket látnak, nyomban értesítenek bennünket. A külterületeken élő idősöknek pedig a legkülönbözőbb módokon segítünk. Ha kell, behozzuk őket a fogorvoshoz, receptet váltunk ki nekik, és van, akinek bevásárolunk. A legfontosabb, hogy az idősök a kenyérhez és a gyógyszerhez mindig hozzájussanak – konstataulta.

András szerint a külterületi emberek megsegítése egész napos foglalatosságot jelent.

– Nem is nézem az órát, nincs értelme, hiszen az élet sosem áll meg egy tanyagondnoknak. A telefonom még a hétvégéken is be van kapcsolva a helyieknek...

Hartai Gergely

(Megjelent az Új Néplap 2018. február 16-i számában)

Harc a szemét ellen

Gyermekkoromban csodálkozva néztem apámat a tanyán, hogy mély gödröt ás. Kérdeztem is tőle: „Apa mit csinál?” „Elásom a szemetet” – válaszolta. Nem értettem a dolgot. Ahogy nőttem, édesapámnak egyre sűrűbben kellett gödröt ásnia. Elmagyarázta, hogy amit lehet, elégetünk, de a konzerves doboz és az üveg nem ég el. Azt is mondta, nem jó dolog, hogy elássuk a szemetet, de nincs más lehetőség.

Már ekkor eldöntöttem, hogy ez így nem mehet tovább. Kerestem a megoldásokat. Tizenévesen a barátom apját kértem meg, hogy vigyük ki a szemetet a szeméttelre. Így tudtuk elkerülni, hogy a szemét ne a földben végezze. Aztán bezárták a szemétteltelepeket. A faluból rendszeresen ürítették a kukákat, de a tanyáról nem vitték el a szemetet. Ekkor már volt autóm és behordtam a városba. Éjszaka vagy kora hajnalban mentem a lakótelepi konténerekhez...

Tanyagondnoki kinevezésem után a határt járva szembeütem a tanyasiak legnagyobb problémájával, a sok felgyülemlett szeméttel. A faluban szelektív gyűjtők van-

nak és rendszeres kukaürítés. A tanyákon meg semmi... Ez ügyben megkerestem a polgármestert. Érdeklődtem, lehetséges-e konténerkihelyezés. Szerinte a hulladékkezelő igen magas költséget kérne, és félt, hogy nem csak a helyiek vennék igénybe. Kérte, találjak ki valamilyen megoldást, ő mindenben segít.

Hosszas töprengés után megszületett a megoldás. A helyi műanyagüzemtől granulátumos zsákokat kértem. Ezeket széthordtam a tanyákra. Négyet-ötöt egy helyre, azzal a kéréssel, hogy amint lehet, szelektíven pakolják meg, s ha megtelt, jelezzék nekem. Rövid időn belül kaptam is a jelzéseket. Megkezdődött a külterületi szemét elszállítása. A szelektíven megpakolt zsákokat autóval a szelektív gyűjtőkonténerhez vittem és bedobáltam, a vegyes zsákokat pedig az önkormányzat kisméretű kukájába tettem. Azóta kistraktossal közmunkások hozzák el a megrakott zsákokat egy megadott napon.

Tóth László Lajos tanyagondnok,
Pirtó

Egy kenyeret tudnál hozni?

Száz éve már, hogy a Kiskunmajsa környéki földek megteltek étellel. Az aktuális válság, nyomor és megélhetési kényszer kiűzte, hívta az embereket. A szállások nyomorúságos, de mégis szabad életet biztosítottak minden bátor lelkű vállalkozónak. A pusztai homok pedig vendégszerető, ha valaki egyszer odatévedt, nem akarja többé elengedni. A gyors menedék lehetősége csábító volt, de onnan visszatérni a városba nehéz. A távolság fizikailag csak öt-tíz kilométer, a lemaradás azonban harminc év is lehet.

Az első kitelepülők óta eltelt évszázad sok mindent látott a pusztában, mégis van néhány dolog, ami nem változott máig sem. Tanyagondnokként járom az utam, ha nem is macskaköves, de annál rázósbabb, porosabb utam. Viszem az ebédet. Sietni kellene, mégsem rohanok. Itt nem kell a problémák elé menni. Jönnek elének azok, hívás nélkül. A mezőváros sűrűsége után pár kilométer műút majd düledező áram nélküli tanyák. „Lacika – szólítanak –, de jó hogy jött! A kútágas kidőlt. Nem is vagyunk éhesek, csak az állatoknak legyen vizük!” A legjobbkor érkezem, de akihez senki nem megy, ott nem lehet rosszkor érkezni. Sokat nem tudok tenni, de víz azért lett és ebéd is. Az út mezőkön, erdőkben vezet tovább. Oldalt kacsatelep fehérlik, nagyüzem a pusztában.

A motivációk nem változtak, szabadság, függetlenség. Egy-két ember sok ezer állattal. Huszonnégy órás munka, de senki nem parancsol, panaszolják, ha kérdem.

Nagyszüleim mesélték, hogy virradatok már kint voltunk kapálni és a naplemente még a „födön tanát”. Itt, a pusztai óra időnként elromlik. Pár évtized ide-oda, mit számít. Ritkán megállók, csak úgy a dülő szélén. Szép ez a vidék, fut át rajtam a gondolat, de sosem sikerült még biztosan eldönteni, hogy hol is élnék szívesebben. Most sem dől el. Inkább keresek egy újabb éthordót, Jánosét. Ő is negyven év körül van, mint jó magam. Az egyedüllét és az alkohol súlyos nyomokat hagy arcán. „Lacikám, egy kenyeret tudnál hozni? – motyogja alig érthetően –, de cigim sincs. Tudod, segélykor megadom az árát.” Mindig megadja, mert nem maradt már más csak a becsület, de annak értéke a valutákkal szemben mélyponton van. Írom a vásárlólistát, és érzem a szeretet ópiumát, ahogy betölt. Születési „rendellenesség”, mely ellen sokáig küzdöttem, mégis vesztesre álllok... Indítok, haladok tovább. Közben felmerül bennem az aggodás. Meddig találkozunk még? Kenyeret ugyan hozok, de az élet máshonnan adatik.

Pár hét múlva a kitett éthordót érintetlenül találok. Kicsit félve kerestem őt. A

rendőrök feszítették be az ajtót. Álmaiban ment el. Az jutott eszembe, talán már régen nem is volt itt. Kettőezer-tízben, negyvennégy évesen úgy ment el, hogy a tanya minden évben fehérre volt meszelve, a szőlő mindig tisztán tartva, áram viszont soha nem volt bevezetve! A sors fintoraként. Szemben új német ház „guten tag, danke schön, bitte schön” pusztai romantika. Nincs probléma, fél szavakból is megsértjük egymást. Na, jó csak megyünk át az életen vagy az rajtunk. De vissza a valóságha. Nagy homoktenger ez, és aki hit nélkül evezget, az könnyen áldozatul eshet a rendszeresen lecsapó életviharoknak. Eldöntetlen kérdés az is. Kinek jobb, aki ide születik, vagy annak, aki önként jön. A kérdést elfújja a következő tanya aktuális problémája.

Hiába leveleznek a hivatalokkal. Az új, nagymenő szomszéd, nagymenő halastava elzárja a természetes vízfolyást és úszik az alap nélküli vályog tanya. Újabb levelet írunk, majd telefon, majd újabb levél. Érdeket érvényesítünk, éppen kisebb sikerrel. Hiszen jogegyenlőségnek kellene lenni, gondoljuk mi itt. A hivatal viszont mást gondol ott. Ezért bemegyek személyesen és szelíden felvázolom a problémát. Nagyon megértőek és futtatnak pár plusz kört. Miután ismét befutok, megjegyzéssel élek. Tudják, plusz körökben nagyon jó vagyok. „Miért mondom ezt” – affektálnak. Csak azért, mert a magam ügyei nem mozgatnak úgy, mint a nyomorultak, kirekesztettek, és ha ötször dobnak ki vagy tessékelnek, hát vannak ablakok és egyéb rések, ahol visszamászom. Nem örülnek, de az ügy mozdulni látszik.

Volt idő, amikor többnek tartottam magam másoknál ezen cselekedetek miatt. Ma már látom, ezek ajándékok, mely talentumokkal élni kell. S a következő tanyán is elfér az együttérzés. Városból települtek ki az olcsóbb élet reményében. Hét gyermek, rendetlen-ség és valami, amit nem tudtam még eldönteni, hogy egy szag vagy valami, ami a nyomor érezhető velejárója.

(Részlet Gyuris László kiskunmajsai tanyagondnok Napáldozat című könyvéből)

A könyv szerzője, Gyuris László vérnyomást mér a majsai tanyavilágban

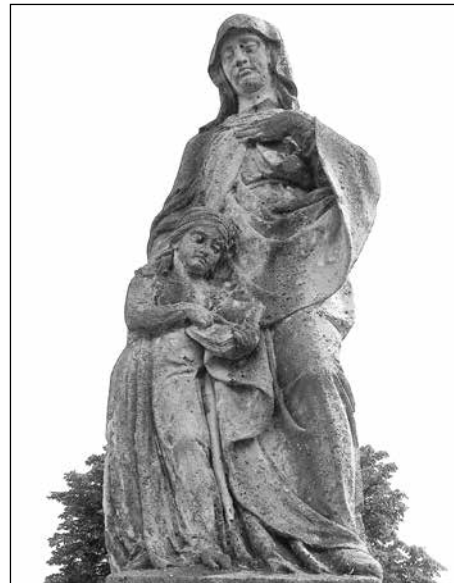
Nemzeti értékek

Sükösd: Szent Anna kápolna búcsúja

A kápolnát 1747-ben építtette Pocsikai Gergely érseki erdőke-rülő. A szabadon álló, kisméretű fél-köríves szentélyzáródású, búcsújáró

római katolikus kápolna jellegzetes „sükösdi oromzattal”, huszártorony-nyal és cserépfedéssel rendelkezik. A „sükösdi oromzat” nevet valószínűleg

az akkor Sükösdön épült házak orom-zat formája miatt kapta, melyek közül két-három ház még ma is fellelhető. A körülötte álló kőszobrok: Szent Anna a gyermek Máriával és Szent József a kis Jézussal 1800-as években készültek. A kőfeszület 1808-ban nyerte el helyét.

A kápolna valószínűleg Bács-Kiskun megye legrégebben épült kápolnája. A Szent Anna kápolna a búcsújáró he-lyekhez képest is a legrégebbi, máig is látogatott zarándokhely. A régi ha-gyományokhoz híven minden év július harmadik vasárnapján tartják a Szent Anna napi búcsút. Lelkes hívek nap-jainkban is gyalog zarándokolnak el kereszttel és lobogókkal. A környékbeli településekről nagy számban vesznek részt a zarándokok a katolikus szentmi-sén, amit a helyszűke miatt a kápolna melletti tisztáson celebrálnak.

Körtési Béla (1956–2018)

1976-ban kertész üzem-mérnöki dip-lomát szerzett a kecskeméti Kerté-szeti Főiskolán. 1976-1977 között az Erdészeti Tudományos Intézet Duna-Tisza közti kísérleti állomásán tudományos segédmunkatárs volt. 1977-1978 között a kecskeméti Ker-tészeti Főiskola tanszéki főelőadó-jaként tevékenykedett. 1978-1980 között a MAFILM segédoperatőre és fotósa volt. 1985-1989 között a Szín-ház- és Filmművészeti Egyetem ope-ratőr szakán tanult. 1980 óta számos dokumentum-, reklám-, és tévéfilmet, néhány játékfilmet fényképezett.

A reklámfilmszemle legjobb ope-ratőri díját kapta (1993). A filmszem-le operatőri díját érdemelte ki (2000, 2003). 2015-ben Arany szem-díjat kapott Mikor szolgának telik eszten-deje című film fényképezéséért.

Egyesületünk-nél minden falu-gondnoki film megvalósításában részt vett. Így az Élni tanulj!; a Míg élsz, egyre tanulj!; A nők munka-vállalása az aprófalvakban és a tanyavilágban, valamint a Határon átnyúló falugondnokságokat, tanya-gondnokságokat bemutató filmek az ő munkájának eredményei.

Nyugodjon békében.

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeiginé Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: Almási László

Rajz: Vida Ágnes

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét